

תורתך שעשועי

ע ל ו ן ל ב ת י ש ר א ל

פרשת ויצא

לאחר דברי התוכחה הנוקבים של יעקב אבינו ללבן הארמי, על כל העוול שעשה לו שנים רבות, וגם רדף אחריו להורגו, לבן מבקש להשלים עמו ולהקים גל אבנים לאות כריתת ברית שלום ביניהם. יעקב נענה לבקשתו, וכך נאמר: "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְאָחִיו לֵקְטוּ אֲבָנִים וַיִּקְחוּ אֲבָנִים וַיַּעֲשׂוּ גֵל" (בראשית לא, מו). אך הדבר תמוה, וכי היו ליעקב אחים? הלא רק אח אחד היה לו, ושמו עשו, שכלל לא נכח שם. אולם מאחר שהמציאות הרוחנית שבבריא נכונה יותר מהנראה לעין בגשמיות, דרכה של התורה לציין דווקא את המציאות הרוחנית כעובדה הקיימת, ולא את הנראה לעין. וזהו שפירש רש"י: "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְאָחִיו, הם בניו, שהיו לו כאחים". "הרי לנו מקרא מפורש באשר לגישת יעקב אבינו כלפי בניו, והוא מוסר השכל לכל אב כיצד צריכה להיות גישתו הנכונה לבניו. המאפיין המרכזי של קשר בין אחים הוא יחס אוהב, דואג ומכבד, והכתוב מלמדנו שזוהי הגישה הבסיסית שיש לנקוט בה כלפי הילד. כלומר, אמנם על ההורה לחנך את הילד, להדריכו וללמדו את אורחות החיים הנכונים על פי דרך התורה, שהרי הילד נמצא בעולם כאורח חדש שעדיין איננו מכיר את הסיכונים הקיימים בעולם אליו הגיע, ומהי ההתנהלות הנכונה בכל תחומי החיים, ואת כל זאת מוטל על הוריו ללמדו. אולם יש להקנותם לילד לא מתוך לחץ וכעסים המרחיקים את הילד מהיעד שאליו אנו שואפים שיגיע, אלא מתוך הסבר ושמירה על כבוד הילד, כאח המסביר לאחיו התייר שהגיע למדינתו, את כללי וחוקי המדינה, ומזהיר אותו באהבה מנזקים. שהרי ילד המושפל ומבוזה במילים קשות ובוטות ששומע במהלך התוכחה, וחי בתחושת לחץ וכפייה לעשות את רצון הוריו ומחנכיו, נעשה כמו קפיץ דרוך, שככל שלוחצים ודורכים אותו יותר, כך בורח ועף למרחק גדול יותר ברגע שמשתחרר, וכדברי הגר"ש וולבה זצ"ל. לעיתים יש לנזוף בילד ולהוכיחו, אולם גם בעת נזיפה ותוכחה, על הדברים להיאמר מתוך כאב ואהבה, ולא מתוך פריקת זעם וכעסים על הילד. ואכן, פסגת החינוך היא להביא את הילד למצב בו יתנהג כפי שהוריו ומחנכיו רוצים שיתנהג, ויעשה את מה שהוריו ומחנכיו רוצים שיעשה, אך הוא עושה זאת מתוך הבנה שזהו הטוב והנכון ומתוך תחושת בחירה, לאחר שהוריו ומחנכיו התנהלו בחכמה וניווטו אותו אל הטוב, מבלי שיחוש תחושת כפייה. חכמינו ז"ל במסכת סנהדרין (קז ע"ב) מלמדים כי בחינוך "תהא שמאל דוחה וימין מקרבת". וזהו אחד היסודות הגדולים והבסיסיים ביותר בחינוך הילדים. המעצורים - בעדינות, כמו ביד שמאל החלשה, ואילו הקרבה - בעוצמה, כיד ימין החזקה. וכיצד מקרבים? ההוכחה הניצחת עבור הילד כי אהוב ורצוי הוא להוריו, היא אך ורק בהתנהלות המוכיחה אהבה ודאגה לטובתו, תשומת לב כנה לשאלותיו, לחוויותיו וליצירותיו. שבח ועידוד על מעשיו הטובים ועל השתדלותו, ורחישת כבוד לרצונותיו - גם אם לא תמיד יסכימו למלא את מבוקשו. כלומר, ברור שההורים אינם אמורים למלא את כל משאלותיו של הילד, אולם מאידך אין להתייחס לבקשותיו - אפילו המקוממות והבלתי הגיוניות, בזלזול ובלגלוג. על כל הורה לזכור תמיד, שזלזול, השפלה, לעג וביזיון לילד, בין במילים בין בתנועות ובין במעשים - הם מרשם בדוק ליצירת נפש חולה. הילד צריך לדעת כי יקר, נכבד ואהוב הוא מאוד להוריו, אך אין בכל זה לגרום להרשותו לחרוג מן הגבולות המותרים והנכונים. וככל שהילד גדל, כך יש לשוחח איתו במבט אוהב ומכבד כעם אדם בוגר, לשומעו ולהתבדח איתו כאח, להעניק לו הדרכה ועצה כחבר טוב שכל מטרתו לראות בטובתו.

המשך בעמוד הבא...

ורק כאשר אינו מתנהג כראוי, יעבור ההורה לעמדת הסמכות האחראית שאינה מאפשרת גלישה להתנהלות גרועה, וכפי שהרחבנו בכל זה בספר "המדריך המלא לחינוך ילדים", פרק רביעי. כך גדל הילד עם נפש בריאה, המהווה קרקע פורייה לקליטת זרעי החינוך הנכונים, וצמיחתם באופן הטוב והנכון ביותר, וההורים רווים נחת מילדיהם, הן בעולם הזה והן בעולם הבא. (הרב זמיר כהן שליט"א)

שבת שלום

מי שמאמין לא מתרגז

"וַיֹּאמֶר לָבֵן לְיַעֲקֹב הִנֵּה הִגַּל הַזֶּה וְהִנֵּה הַמִּצְבָּה אֲשֶׁר יָרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ..."

עוד לא לחצו ידיים ולבן כבר אומר את השקר הבא. אני עשיתי את הגל! איך אתה עשית?! אם חמישה פסוקים לפני כן נאמר בפירוש: **"וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֶבֶן וַיְרִימֶה מִצְבָּה"**! **מספרים בדיחה**: על רמאי אחד, שאמרו לו: "אם תגיד שקר, על המקום אתה מקבל 10 ש"אמר להם הרמאי: "אבל הבטחתם 20?! ..."**נשאלת השאלה**: האם יכול להיות מצב כזה, לחיות עם מנוול, נוכל ושקרן במשך עשרים שנה ולא להתעצבן אפילו פעם אחת?! איך יכול יעקב התמים לחיות עשרים שנה עם כזאת מפלצת ולא לצאת מהכלים?! **התשובה היא סוד שהוא יסוד**: אני מאמין באמונה שלמה, שה' יתברך שמו, הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים! מי שמאמין בדבר הזה, יודע שלבן לא גונב... לבן לא יכל לקחת לי... אם הקב"ה גזר שיהיה לי, הוא לא יכול לקחת לי! לבן זה סתם שחקן במגרש! וכי מישוהו יכול לתת לי משהו, אם לא נגזר עלי לקבל אותו?! גם אם 'תעשה שמיניות באוויר' - זה לא יגיע אליך... ואם כבר יגיע, ברור שזה ילך! ... אז למה שאני יתרגז על לבן? **משל למה הדבר דומה**: ככלב, אם מרביצים לו עם מקל, הוא מתנפל על המקל... הוא לא יודע שהבן-אדם מרביץ לו עם המקל? וכי, המקל מרביץ? מי שמנהל את ה'משחק', זה הקב"ה... איתנו צריכים להסתדר... **ה-ו-א** עשה ועושה ויעשה את כל המעשים! אם נעשה את רצונו יתברך, אז הוא ייתן! את זה אנחנו לומדים מיעקב אבינו... אומר יעקב אבינו – אני צריך להתרגז על לבן?! בשביל מה??? **ראיתם פעם אנשים עצבניים? למה הם עצבניים?** כי הם חושבים ש- **פֶסֶף וְזָהָב מַעֲשֶׂה יְדֵי אָדָם** (תהילים קטו) אנשים חושבים שכסף אפשר להרוויח בידיים... **"אני מרוויח... אני מפסיד..."** אז כל היום הוא עצבני מאוד, למה הוא לא הרוויח מספיק, ולמה הוא הפסיד.... אבל אחד שיודע, שהקב"ה הוא זה שנותן את הכסף, הוא נתן והוא נותן והוא ייתן הכל... **"וַיַּחַר לְיַעֲקֹב וַיָּרֶב בְּלָבָן וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלָבָן מַה פָּשַׁעִי מַה חָטָאתִי כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי"** שאני אתרגז עליך?! מה פתאום... אתה כלום... אתה סתם בובה... הקב"ה, הוא המנהל של כל העניינים

המשפט השבועי: את יכולה להיות מאוכזבת אם לא תצליחי, אבל את חורצת את גורלך אם אינך מנסה

מה לעשות כדי להיות מאושר?

"ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה"

החלום הגדול ביותר של האדם הוא להיות מאושר... אבל איך נהיים מאושרים?
חז"ל מלמדים אותנו מיעקב אבינו:

להיות מאושר ניתן רק במצב אחד "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" כשהאדם שמוצב כאן בארץ ראשו מגיע לשמיים - כל כולו מלא ביטחון בה' - אביו שבשמים...

שום דאגה לא תשבור ביטחון בהקב"ה אדם שבטוח שהכול מאת ה' אין בלבו דאגות - הוא מאושר!

בספר מעיין השבוע מביא "סיפור לפרשת ויצא" לאמא שהעבירה שיעור לבנה המלך: מסופר שהתמנה בנו הצעיר של מלך פרס ליורש במקום אביו שנפטר, קראה לו אימו לשיחה. היא הסבירה לו את החשיבות שבעשיית משתה לכבוד הכתרתו, והבן אמר לאימו: "כל שתבקשי אעשה!"

האם ביקשה ממנו לערוך סעודה כיד הלך ולהוציא כרוז שכל מי שמאושר מוזמן למסיבה...

וכך היה המלך הטרי הוציא כרוז שקורא לכל המאושרים במדינה להגיע למסיבה שעורך המלך החדש...

המסיבה התחילה בזמן אך אף אחד לא הגיע... השעות עוברות והנסיך הצעיר חשב לתומו שכשל כמלך...

בנקודת השבר הזו הגיעה אליו אימו ואמרה לו:

בני אל תחשוב שתהפוך את העולם מלא הפגעים הזה - אין אדם מאושר!"

זהו הלקח שרציתי ללמדך בטרם תהיה מלך!...

האם זה נכון?! וודאי שלא!

הרלב"ג ז"ל השמיענו את הסוד הטמון בהבטחת הקב"ה ליעקב אבינו:

הנה אנוכי עימך - ושמרתך בכל אשר תלך!"

אם אתה מרגיש שה' עימך - ממילא הוא שומר אותך בכל אשר תלך...

ואדם זה הוא המאושר": אשרי האיש אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו"

שער באמונה וביטחון

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה"

שאליו בן עשיו היה תלמידו של יעקב. וכשיצא יעקב את העיר קיבל אליפו הוראה מאביו עשיו להרוג את יעקב.

אליפו רדף אחרי יעקב להרגו במצות אביו, אך חשש, הכיצד יהרוג את רבו. !!
יעקב נתן לו פתרון: שייקח את כל רכושו, כך "כביכול" יהרגו, כיוון שעני חשוב כמת כך נשאר יעקב עם המקל לבדו שנאמר: "כי במקלי עברתי את הירדן הזה."
דורשי רשומות מצאו רמז בראשי תיבות של הפסוק על דברי המדרש הללו:
ויצא יעקב צדיק אז ישא עשיו קולו בבכי מיד בא אליפו רשע שהוא בן עשיו וייתן יעקב לו כל חפציו רק נשאר המקל...

שאלה:

כיצד חשב יעקב אבינו להסתדר עם השידוך המיוחל בשעה שקודמו אליעזר עבד אברהם בא "וכל טוב אדוניו בידו!!!"

תשובה:

מכאן נוכל להבין מה הייתה מידת ביטחונו של יעקב בהקב"ה שידאג לו לכל חסרונו ואף לשידוך...
הוא סב על עקבותיו אלא נכנס לבית מדרשו של שם ולמד 14 שנה מתוך תחושת ביטחון שה' ידאג לכל מחסורו. וכך היה...

סיפור נפלא המתאר מהו ביטחון אמיתי:

בשעת לילה מאוחרת מסר ר' חיים מוולאז'ין לתלמידיו שיעור בענייני בטחון בה'.
לפתע עצר את השיעור ושאל: "מי שהוא מכס יודע לומר לי מהי השעה כעת?"
מכיוון שלאף אחד מן התלמידים לא היה שעון, נאלץ הרב להמשיך את שיעורו.
במהלך השיעור פנה ר' חיים לתלמידיו ואמר: "סבור אני שעדיין לא רכשנו בליבנו בטחון אמיתי, שאם אכן היה לנו כזה, היו שולחים לנו כבר מן השמים שעון, ואפילו שעון זהב..."
לפתע, נכנס לחדר חייל רוסי.

הוא הסתכל לכל עבר, פנה לר' חיים ואמר: "כבוד הרב, יהודי אני, חייל יהודי בין המון חיילים גויים, ומפחד אני שמא יגנבו אלו, ממני את שעון הזהב שקיבלתי במתנה מאבא שלי - שעון יקר מאוד!..."

החייל הושיט את השעון לרב ואמר לו: "קח כבוד הרב את השעון במתנה!
אני מעדיף שמישהו יהודי רם מעלה ישתמש בו מאשר שיגנב ע"י גויים שפלים ורמאים..."
סיים את דבריו ויצא כלעומת שבא...

זהו השיעור הטוב ביותר שיש באמונה וביטחון בה' יתברך..

"כל השונה הלכות בכל יום – מובטח לו שהוא בן העולם הבא"

מנחה של שבת

המספר לשון הרע על חבירו עובר על מצוות עשה (דברים כ"ד ט') "זכור את אשר עשה ה' אלוהיך למרים בדרך וכו'". שהזהיר אותנו הכתוב את מה שה' עשה למרים, אפילו שסך הכול דיברה על אחיה. שאהבה אותו כנפשה, וסכנה עצמה להצילו מן הים, וסך הכול השוותה אותו לשאר נביאים ולא ממש דיברה בגנותו. ולא דיברה בפני רבים אלא רק בפני אהרן אחיה הקדוש. בכל זאת נענשה בצרעת. קל וחומר לאנשים שמספרים בגנות חבריהם שייענשו.

סעודה שלישית:

אמרו חז"ל (מסכת שבת קיח ע"א): כל המקיים שלוש סעודות בשבת, ניצול משלוש פורעניות: מחבלו של משיח, מדינה של גיהנם, וממלחמת גוג ומגוג. ואמר רבי יוסי: יהא חלקי בעולם הבא מאוכלי שלוש סעודות בשבת. ואמר רבי שמעון בר יוחאי: כל מי שמשלים שלוש סעודות בשבת, יוצא קול משמים ומכריז עליו: "אָז תִּתְעַנֵּג עַל ה'", כנגד סעודה ראשונה. "וְהִרְפִּיתִיךָ עַל פְּמָתִי אֶרֶץ", כנגד סעודה שנייה. "וְהִאֲכַלְתִּיךָ נֶחֱלֶת יַעֲקֹב אֲבִיךָ", כנגד סעודה שלישית. ומאידך, המחסיר סעודה אחת משלושת הסעודות, עונשו רב, חס ושלום.

מתוך השבת בהלכה ובאגדה

פיך מפיק מרגליות

הלכות שמירת הלשון לאוין יז

לפעמים מצוי עוד לאו של "לא תקלל חרש". כשמספר על אדם לשון הרע מתוך כעס, ומתוך זה מקללו. שכוונת הפסוק הוא לא לקלל אפילו חרש, וכל שכן מי שאינו חרש. הרי חישבנו יחד 17 לאוין הרגילין לבוא על ידי סיפור לשון הרע. וכל זה אם הוא מספר בפני ישראל, אבל מספר בפני גוי, איסורו גדול הרבה יותר ונקרא מוסר. ויש מהם שחייבים עליהם מיתה בידי שמים, כגון מצער אלמנה ויתום. ויש מהם שנוגעים לעולם הבא, כמו מלבין פני חבירו ומתכבד בכבוד חבירו.

הלכות שמירת הלשון עשין א

המספר לשון הרע על חבירו עובר על מצוות עשה (דברים כ"ד ט') "זכור את אשר עשה ה' אלוהיך למרים בדרך וכו'". שהזהיר אותנו הכתוב את מה שה' עשה למרים, אפילו שסך הכול דיברה על אחיה. שאהבה אותו כנפשה, וסכנה עצמה להצילו מן הים, וסך הכול השוותה אותו לשאר נביאים ולא ממש דיברה בגנותו. ולא דיברה בפני רבים אלא רק בפני אהרן אחיה הקדוש. בכל זאת נענשה בצרעת. קל וחומר לאנשים שמספרים בגנות חבריהם שייענשו

מילתא דבדיחותא

• כורדי מגיע לחנות מצנחים ומבקש מהמוכר מצנח.

המוכר: "תשמע!.. זה המצנח."

הכורדי: "תוכל להסביר לי איך זה עובד?"

המוכר: "תשמע, כשאתה צונח אתה מושך בידית הזו המצנח נפתח."

הכורדי: "ואם המצנח לא נפתח?"

המוכר: "כאן יש ידית נוספת, מושך! והופ המצנח הרזרבי נפתח."

הכורדי: "מה קורה אם המצנח הרזרבי לא נפתח?"

המוכר: "תבוא אלי יום אחרי זה ואחליף לך למצנח חדש"

העלון מוקדש:

לרפואת: בן ציון בן חיה רות
להצלחת: אורלין בת סוליקה, עוז בן
 שרה, מורן פניה בת אורלין, שמואל בן פניה
 פרומה, הודיה בת מורן פניה
לזרע קודש בר קיימא: מיכל נטלי בת סופיה
 עטרה, נטלי בת הניה
לדיווג הגון: ירדן לאה בת אורלין
לעיילי נשמת: אושר בן תמר, אליעזר בן
 שרה, יפה בת לאה, פניה פרומה בת
 דבורה, משה בן לאה, לאה בת יפה, רונן בן
 עדנה, שמחה בת ג'מילה, אברהם בן
 יפה, ניצה רחל בת שושנה